

Jaarverslag over het verenigingsjaar 1937—1938.

„HET IVOREN KRUIS”, NEDERLANDSCHE VEREENIGING
VOOR MOND- EN TANDHYGIENE.

Werd in October 1936 door het Bestuur een „Werkplan voor de toekomst” opgesteld, waarmede bij het uitbrengen van het jaarverslag 1936/37 reeds een begin was gemaakt, thans kan worden vermeld, dat gedurende het afgelopen verenigingsjaar deze breed opgevatte propaganda-actie over de geheele linie met kracht werd doorgezet.

De werkzaamheden van het Bestuur konden echter dat jaar niet uitsluitend tot het bedoelde werkprogramma worden beperkt, daar eenige zaken van algemeen verenigingsbelang, waarover later in dit verslag zal worden gerapporteerd, in niet mindere mate de aandacht vroegen.

Statutenwijziging en naamverandering.

De in de vorige jaarvergadering voorgestelde wijziging van den naam der vereniging, die in verband met het zich steeds uitbreidend arbeidsveld van „*Het Ivoren Kruis*” wenschelijk geacht werd, is dit jaar een feit geworden, doordien de Koninklijke goedkeuring, aangevraagd na bekomen sanctie van de Buitengewone Ledenvergadering op Donderdag, 27 Mei 1937, op 9 Augustus 1937 werd verkregen, zoodat sedert de vereniging haar nieuwen naam draagt: „*Het Ivoren Kruis*”, Nederlandsche Vereeniging voor Mond- en Tandhygiene.

Bestuur.

Het Dagelijksch Bestuur was aldus samengesteld:

J. J. Backer Dirks, Rotterdam, Voorzitter.

Dr. W. E. van Wijk, Den Haag, Vice-voorzitter.

P. Ch. Willemsse, Rotterdam, Witte de Withstraat, II, 1e.
Secretaris.

C. G. van Maarseveen, Rotterdam, Walenburgerweg, 15, 2e
Secretaris, belast met de verspreiding der propaganda-uitgaven.

- F. J. N i n c k B l o k, Den Haag, Penningmeester; Postgiro Ver: 36626.
 A. L. J. C. v a n H a s s e l t, Den Haag, Archivaris.
 G. A. H. E i b r i n k J a n s e n, Den Haag, Commissaris.
 H. C. K r a n e n b u r g, Rotterdam, Commissaris.
 J. M o r r a, Den Haag, Jozef Israëlslaan, 32, belast met uitzending museum, films en lantaarnplaatjes.

Als lid van het Algemeen Bestuur trad toe de Heer J. M. Q u i s t, Gemeentelijke Inspecteur bij het Onderwijs, Rotterdam.

Van de leden.

- A. Eereleden, wier aantal gelijk bleef.
 B. Vereenigingen en dergelijke, aantal 25.
 C. Leden-tandartsen, aantal 403.
 D. Leden, die geen tandarts zijn en een aantal begunstigers onder tandartsen en niet-tandartsen, die een contributie betalen, lager dan f 5.—, aantal 24.

Afdeeling Noord-Holland.

Een begin van decentralisatie is gemaakt met de oprichting der Afdeeling Noord-Holland.

Reeds was eenige jaren geleden in principe besloten het vormen van afdeelingen alléén in die gevallen te stimuleeren, waarin inderdaad de behoefte daaraan werd gevoeld. Het Bestuur was van meening, dat zich dit thans in Noord-Holland voldoende had gemanifesteerd, in welk verband het gaarne hulde brengt aan den enthousiasten oprichter van de eerste afdeeling, tandarts P a e s i te Haarlem, die is opgetreden als voorzitter van het voorloopig Bestuur. Mede namen daarin zitting de heeren: J. R o d r i g u e s P e r e i r a, Secretaris, K. D. B a a s, F. C. S p i e r i n g s en D. d e V r i e s.

Door collega V a n H a s s e l t, die met nog eenige leden van het Algemeen en Dagelijksch Bestuur de oprichtingsvergadering bijwoonde, werd namens de vereeniging het woord* gevoerd.

Nu de oprichting, die op Maandag, 14 Maart 1938 te Haarlem haar Leslag kreeg, een feit is geworden, zal spoedig een definitieve regeling van de onderlinge verhouding tusschen vereeniging en afdeeling(en) tot stand dienen te komen.

Museum.

Evenals het vorige jaar bleef het grootste gedeelte van het tentoonstellingsmateriaal opgesteld in het gebouw van de Algemeene Nederlandsche Vereeniging „*Het Groene Kruis*” te Utrecht. Allerlei bezwaren, waaronder de niet geringe kosten van vervoer en de broosheid van ver-

schillende voorwerpen met het daaraan verbonden risico vooral meertellen, waren hiervan de oorzaak.

Alleen werd het materiaal van de Afdeeling Schooltandverzorging eenige malen voor propagandabijeenkomsten uitgeleend, terwijl een kleine, doch welverzorgde stand aangebracht werd op de tentoonstelling „Ontdek Uw stad” te Rotterdam.

De plannen tot het permanent onderbrengen van het tentoonstellingsmateriaal in het nieuwe gebouw voor de Volksgezondheid te Rotterdam kregen inmiddels vastere vorm. Hier zal de vereeniging tot dat doel de beschikking krijgen over ruime localiteiten, terwijl ook het archief er een plaats zal vinden in een Bestuurskamer, die gezamenlijk met de Rotterdamsche Tandartsen Vereeniging zal worden ingericht. Binnen afzienbaren tijd zal dus „*Het Ivoren Kruis*”, naast vele andere vereenigingen, die op het gebied der sociale geneeskunde werkzaam zijn, in dit gebouw haar zetel krijgen.

De Commissie voor het Museum stelt zich voor, het materiaal weder eens grondig te herzien resp. gereed te maken voor plaatsing in meerge-noemd gebouw, wat in de naaste toekomst aan onze kas vrij belangrijke eischen zal stellen.

Films en lantaarnplaatjes.

De verzorging van deze afdeeling is dit jaar gebleven in handen van coll. J. M o r r a, die in zijn verslag vermeldde, dat in het afgelopen jaar de films en lantaarnplaatjes 25 maal zijn uitgezonden.

Dit jaar echter zijn onze eigen films, die een algeheele revisie noodig hebben of zullen vervangen worden, uit de circulatie genomen. Bij aanvraag werd derhalve verwezen naar de Firma K o d a k, die twee buitengewoon aardige smalfilms in haar bezit heeft, t.w. 1°. „Hoe de tanden zich ontwikkelen” en 2°. „Hoe de tanden te verzorgen”. Beide hebben steeds ten volle aan het doel beantwoord.

Publiciteit door middel van pers en radio.

Het werk van de Commissie voor Pers- en Radio-propaganda beperkte zich dit jaar tot het geven van advies in „*Ivoren Kruis*”-aangelegenheden aan de „Commissie voor mededeelingen aan de Pers” der Ned. Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde.

Bij herhaling werd gedurende die periode de aandacht gevraagd voor foutieve en tendentieuze artikelen over mond- en tandhygiëne, verschenen in verschillende vaktijdschriften en weekbladen. Hiertegen werd, voor zoover zulks mogelijk was, steeds met klem geageerd, terwijl „*Het Ivoren Kruis*”, in samenwerking met de Nederlandsche Vereeniging voor Sociale Tandheelkunde, voorts een geruststellende ver-

klaring opstelde met het doel in de leekenpers deze verwarring stichtende berichten te bestrijden.

Propaganda-uitgaven.

Een uitgebreide, geïllustreerde brochure „Schooltandverzorging, het enige middel tot behoud van het gebit voor het opgroeiende geslacht,” van de hand van den Voorzitter, coll. J. J. B a c k e r D i r k s, bedoeld als voorlichting over schooltandverzorging aan tandartsen en belangstellende leeken, werd dit jaar aan onze collectie toegevoegd. Van dit geschrift, voorzien van een voorwoord van Dr. C. v a n d e n B e r g, Directeur-Generaal van de Volksgezondheid, werden 2000 exemplaren gedrukt, terwijl het Maandblad van de Tandheelkundige Studentenvereniging „*John Tomes*” het ter publicatie opnam in de nummers van Mei en Juni 1937, een vriendelijke geste, waarvan met waardeering melding wordt gemaakt.

Van het *Leer- en Kleurboek* „Natuurkennis voor de Lagere School”, uitgegeven in 1937, verscheen eenige weken geleden de tweede druk. Deze uitgave, zeer gunstig door de Pers ontvangen, heeft dus zeker succes gehad, evenwel het nevensdoel, dat wij voor oogen hadden n.l. het gebruik op de Lagere Scholen, werd niet bereikt. Gebleken toch is, dat bij de huidige overbelasting van de onderwijsprogramma's op de scholen slechts weinig gelegenheid overblijft, aandacht te schenken aan onderwerpen buiten de vastgestelde leerstof. Niettemin werd tot den herdruk besloten, daar het boekje nog steeds wordt gevraagd en omdat het Bestuur de hoop blijft koesteren, dat enkele scholen alsnog tot de invoering ervan zullen overgaan.

De *Schoolplaat* en de *Jongensplaat*, die, naar meermalen gebleken is, nog steeds in een behoefte voorzien, zou het Bestuur gaarne eens in iets frisscheren en meer moderneren vorm uitgevoerd wenschen. Onderhandelingen over den verkoop van de nog voorradige platen en andere propagandamiddelen tegen gereduceerden prijs worden gevoerd met Nederlandsch-Indië, België en Zuid-Afrika.

De *Raadgevingen voor Moeders*, waarvan het 30e duizendtal uitgeput is, werden, nogmaals in een oplaag van 10.000 exempl., herdrukt. Het ligt in de bedoeling, in de naaste toekomst deze brochure in een meer aantrekkelijken vorm te gieten, waarbij ook gestreefd zal worden naar het bevattelijker maken van den inhoud voor leeken.

Collega V a n M a a r s e v e e n, die belast is met de verspreiding van de propaganda-artikelen, had dit jaar voor 't eerst het centrale depot daarvan onder zijn berusting.

Studiecommissie voor Tandheelkundige behandeling der Ziekenfondsleden.

De Centrale Commissie voor het Ziekenfondswezen noodigde „*Het*

Ivoren Kruis" uit twee afgevaardigden zitting te doen nemen in een Studiecommissie enz. het vraagstuk van de tandheelkundige behandeling der ziekenfondsleden in Nederland. De collega's Ch. F. J. Nord en D. A. van Houte werden als zoodanig aangewezen.

C.O.M.

De Commissie voor Onderzoek van het Mondreinigingsvraagstuk waarin zitting hebben Mevr. M. Muntendam—Isbree Moens, Dr. C. H. Witthaus, L. Bosch en H. C. Kranenburg wijdde zich, hierin bijgestaan door Dr. J. P. Bijl, Directeur van het Instituut voor Praeventieve Geneeskunde, ook dit jaar met onverflauwden ijver aan haar taak.

De conclusies van deze Commissie, die het resultaat zijn van twee jaren uitgebreide literatuurstudie en langdurige gedachtenwisseling, zijn neergelegd in een rapport, verschenen in het Tijdschrift voor Tandheelkunde van November 1937.

Het ligt in de bedoeling van de C.O.M. het verslag aan de hand van ingekomen raadgevingen, kritieken enz. nog nader te bezien en aan te vullen, alvorens tot publicatie ervan in de Pers over te gaan.

Het doen vervaardigen van een borstel, geheel volgens aanwijzingen van deze Commissie, stuitte aanvankelijk op bezwaren van de zijde der fabrikanten, rakende de daaraan verbonden onkosten. Evenwel hoopt de Commissie met steun uit de vereenigingskas binnen afzienbaren tijd in deze tot een resultaat te komen.

Schooltandverzorging.

De propaganda voor de schooltandverzorging in woord en geschrift vormde ook dit jaar weder een belangrijk gedeelte van het werkprogram van „*Het Ivoren Kruis*”.

In tegenstelling echter met vroeger werd hierbij meer doelbewust een scheiding gemaakt tusschen propaganda voor het leekenpubliek en de voorlichting aan tandartsen en artsen. Wat dit laatste betreft, bewees de pas gepubliceerde uitgebreide brochure al dadelijk uitnemende diensten op plaatsen, waar de schooltandverzorging ingevoerd werd, i.c. als leidraad voor collega's, die zich nog niet geheel in het onderwerp thuis voelden.

De Voorzitter hield op 17 December 1937 ter zake een voordracht voor het Nederlandsch Congres voor Openbare Gezondheidsregeling, terwijl hij op de Jaarvergadering van de Zuid-Hollandsche Vereeniging „*Het Groene Kruis*” eveneens over dit onderwerp het woord voerde, welke rede deze vereeniging aanleiding gaf tot het instellen van een Studiecommissie enz. het invoeren van schooltandverzorging ten plattelande.

Samenwerking op dit gebied met de Rotterdamsche Tandartsen Vereniging vanaf 1935 en sedert krachtig doorgevoerd met de niet genoeg te waardeeren hulp van collega *K r a n e n b u r g* leidde ook in dit jaar tot een succes, nl. de uitbreiding der schooltandverzorging te Rotterdam over enkele stadswijken. In andere centra werd de invoering voorbereid door het houden van propaganda-avonden met vertooring van films en lantaarnplaatjes, benevens door verspreiding van lectuur. Ook te Utrecht en te Lisse werd op dezelfde wijze daadwerkelijke hulp verleend.

Bij de actie, gevoerd ten behoeve van de schooltandverzorging, werd ook dit jaar weder een dankbaar gebruik gemaakt van den steun van het Prophylaxe-fonds, dat een bedrag van f 500.— ter beschikking van de vereeniging had gesteld.

In den loop van dit jaar was er een intensieve samenwerking van onze vereeniging met de Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde. Zoo werd de opleiding ter hand genomen van een 30-tal propagandisten voor schooltandverzorging, gerecruteerd uit kringen van collega's, die belangstelling voor dit werk hebben en er hun tijd en krachten aan willen besteden. Een vergadering met deze propagandisten onder leiding van de Commissie voor Schooltandverzorging vanwege de Maatschappij had daartoe plaats te Utrecht, waar de collega's *B a c k e r D i r k s* en *V a n H a s s e l t* een inleiding hielden. De wenschelijkheid van het organiseeren van cursussen met het doel de collega's geheel met het onderwerp vertrouwd te maken deed zich ook hier gevoelen, waarom plannen in deze richting zullen worden uitgewerkt.

Bij de Commissie voor Schooltandverzorging vanwege de Maatschappij bestaat het voornemen binnenkort haar bemoeiingen te decentraliseeren en voorloopig eenige districten te vormen met een commissie voor schooltandverzorging, waarin een afgevaardigde van „*Het Ivoren Kruis*” zitting zal nemen.

De in samenwerking met de Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde gevoerde campagne, met het doel de schooltandverzorging meer populair te maken en ze ook meer bekendheid te geven, vond haar hoogtepunt op de Jaarvergadering der Maatschappij van 2 en 3 Juli 1937 te Hilversum, waar het programma geheel aan dit onderwerp gewijd was. Hier spraken de collega's *E i b r i n k J a n s e n* namens de Maatschappij en *B a c k e r D i r k s* namens „*Het Ivoren Kruis*”. Uit de discussies bleek volkomen duidelijk, hoezeer deze zaak de belangstelling van de vergadering had.

Met voldoening mag ook melding gemaakt worden van de goede verstandhouding tusschen de Nederlandsche Vereeniging voor Sociale Tandheelkunde en „*Het Ivoren Kruis*”. De samenwerking met haar in het

heden en de toekomst had niet minder de aandacht van het Bestuur dan die met de Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde.

Daar, meer speciaal op het gebied van de schooltandverzorging, aan het afbakenen van het terrein van elk der instanties in de praktijk behoefte bleek, werd er na verschillende voorloopige besprekingen dien-aangaande op 18 Juni 1937 een gecombineerde bijeenkomst georganiseerd van de Nederlandsche vereeniging voor Sociale Tandheelkunde, de Commissie voor Schooltandverzorging der Maatschappij en „*Het Ivoren Kruis*”. De praktische toepassing van de bij die gelegenheid getroffen overeenkomst heeft echter nog geen volledige voldoening kunnen schenken, waarom het Bestuur, rekening houdend met de steeds meer naar voren tredende wenschelijkheid, om tegenover autoriteiten en buitenwereld meer eenheid in het streven van deze drie organisaties te toonen, ernstig zoekt naar een modus, die voor alle partijen bevrediging zal brengen. Daarbij mag niet uit het oog worden verloren, dat „*Het Ivoren Kruis*”, dat sinds 28 jaren uitsluitend als propagandavereniging op het gebied der mondhygiëne werkzaam is, de laatste jaren haar arbeidsveld steeds uitgebreider zag worden, zoodat de vrees gewettigd is, dat annexatie van het gebied der effectieve organisatie tot een overbelasting van haar programma zou kunnen leiden, die aan de propaganda-actie op zichzelf schade zou kunnen berokkenen. Waar echter het Bestuur overtuigd is van het belang van gemeenschappelijke actie op het terrein van de bestrijding van het tandbederf, zal het gaarne ertoe medewerken spoedig tot een gunstige oplossing te komen.

Ten slotte wenscht het Bestuur wederom zijn dank te betuigen aan alle leden, die in het afgelopen vereenigingsjaar „*Het Ivoren Kruis*” moreel en financieel hebben ter zijde gestaan.

Zooals reeds aangehaald, neemt het terrein van werkzaamheid der vereeniging voortdurend in omvang toe, waarmee in vele gevallen tevens hogere eischen aan haar kas worden gesteld. Zij doet daarom op de vele collega's, die nog geen lid zijn, een beroep, haar den steun, dien zij in beide opzichten behoeft, niet langer te onthouden. Wil zij haar taak met vrucht kunnen vervullen, dan is het alleszins gewenscht, dat aanwas van het ledental gelijken tred houdt met uitbreiding van haar bemoeiingen. Bovendien kan ieder zijn medewerking verleenen door het interesseeren van belangstellende leeken, die ongetwijfeld ieder met niet veel moeite in zijn kring zal weten te vinden.

P. CH. WILLEMSE, Secretaris.

ZEVEN EN DERTIGSTE JAARVERSLAG
DER
ROTTERDAMSCH E TANDARTSEN VEREENIGING.

Consultatie bureaux en Poliklinieken:
1e Polikliniek: Aert van Nesstraat 119
2e Polikliniek: Boezemsingel 226
3e Polikliniek: Putschelaan 45
4e Polikliniek: Schiedamscheweg 106
Secretariaat: Eendrachtsweg 33a.

In het jaar 1937 werden op de vier Poliklinieken der R.T.V. totaal 24395 patiënten behandeld (waarvan 15710 leden van M.H.) met een totaal van 49193 bezoeken.

De werkzaamheden op elk der Poliklinieken afzonderlijk bestonden uit:

Patiënten	5603 ¹⁾	6197 ²⁾	9255 ³⁾	3340 ⁴⁾
Bezoeken	12045	12430	17744	6974
Extracties	8663	9154	17397	4616
Vullingen	2145	1678	2527	1275
Wortelbehandelingen	126	90	110	131
Kunsttanden	2137	3574	4494	1068

¹⁾ waarvan 3568 leden van M.H.

²⁾ waarvan 3784 leden van M.H.

³⁾ waarvan 6189 leden van M.H.

⁴⁾ waarvan 2169 leden van M.H.

Aan de 1e Polikliniek waren werkzaam de Tandartsen: P. N. Bakker, M. J. Coebergh, J. G. Harcksen, A. Jappe Alberts, A. H. A. v. d. Mey de Bie, J. Th. Orth, J. J. Pool, Th. Ridder, Mej. Joh. C. Schippers, M. Jos Son en A. W. Unger.

Middagspreekuren 1e Polikliniek: J. Murck Jansen, J. J. Pool en M. Jos Son.

Aan de 2e Polikliniek de Tandartsen: R. C. D. Born, B. W. F.

Dagevos, Th. C. van Eck, D. A. van Houste, M. F. Keeman, C. G. van Maarseveen, N. G. M. Masson, J. J. N. Pater, P. H. Poppinga, L. M. van Rossen en Mej. C. A. Schouten.

Middagspreekuren 2e Polikliniek: Mej. Joh. C. Schippers en A. Stehouwer.

Aan de 3e Polikliniek de Tandartsen: B. J. Brugman, Mevr. Brugman—Hofmann, M. van Duren, Cl. Mahler, J. H. M. Vismans en J. D. Wielenga.

Aan de 4e Polikliniek de Tandartsen: Mevr. H. M. v. Eekelenbroers, E. Hertzka, H. Huisinga, J. C. van Kooten, K. Verhoeven en P. A. de Zeeuw.

Op de Jaarvergadering werd het Bestuur aldus samengesteld: J. D. Toose, Voorzitter; H. E. Ekker, Vice-Voorzitter; A. Jappe Alberts, 1e Secretaris; R. J. P. H. van Dulken, 2e Secretaris; A. H. A. v. d. Mey de Bie, Penningmeester.

Als nieuwe leden der vereeniging traden toe: M. J. Coebergh en J. L. F. v. d. Grijp, terwijl door overlijden van Mevrouw Jappe Alberts een zeer geacht en gewaardeerd lid de R.T.V. ontviel.

Uit de lijst der werkzaamheden op de R.T.V. Poliklinieken blijkt dat het aantal M.H. patiënten vermindert, het aantal betalende patiënten weder toeneemt, terwijl ook het aantal bezoeken zich in stijgende lijn bevindt, evenals dit met de vullingen het geval is.

Door de R.T.V. zijn in het afgelopen jaar weer enkele nieuwe abonnementen afgesloten voor tandheelkundige behandeling van de inwonenden van een inrichting of instelling op de R.T.V. Poliklinieken. Aangesloten zijn nu:

1. de Doofstommen-Inrichting Ammanstraat.
2. Ned. Herv. Kinderhuis, Van Speykstraat.
3. St. Laurentius-Jongensgesticht, Oude Binnenweg.
4. Gereformeerd Weeshuis, Schiekade.
5. Weeshuis der Evang. Luthersche Gemeente.
6. 3 Kleine Kinderbewaarplaatsen.
7. Het Ned. Herv. Burger Weeshuis, Delfshaven.

Enkele nieuwe aanvragen voor het afsluiten van een abonnement zijn nog in behandeling.

De overeenkomst, aangegaan met de Gemeente Rotterdam voor de tandheelkundige behandeling der armlastigen van de Gemeente op de Poliklinieken der R.T.V., is dit jaar, na enkele wijzigingen, geprolongeed.

Zowel Statuten, Huishoudelijk Reglement en het Reglement voor de Poliklinieken der R.T.V. zijn dit jaar gewijzigd en uitgebreid.

Het Reglement voor de „Schooltandverzorging” en de „Nazorg” zijn o.a. aan het Huishoudelijk Reglement toegevoegd.

De Schooltandverzorging toonde haar goed bestaansrecht en groeide. Zoo werd in de Boshpolderwijk de Schooltandverzorging ingevoerd, terwijl in andere wijken b.v. op den Linker-Maasoever Propaganda-avonden werden belegd en aan het voorbereidende werk voor de invoering der Schooltandverzorging werd begonnen.

De R.T.V. Studieclub werkt met goede resultaten.

In het afgelopen jaar werd voor de R.T.V. een lezing gehouden door Dr. L. E. den Dooren de Jong, Bacterioloog te Rotterdam, over „Desinfectie”.

Geprojecteerde films hebben t.o.v. Kaakchirurgische ingrepen en Injectie-techniek hun leerzame en goede diensten verleend.

Rotterdam, Januari 1938.

De Secretaris,
A. JAPPE ALBERTS.